T.C.
TİCARET BAKANLIĞI

COP31 TÜRKİYE ANTALYA

Sayı : E-69602026-610-00127963167 – 0128290780 06.11.2026
Konu : Soru Önergesi (7/50013)

7/50013
GK 19

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İlgi : 07.10.2026 tarihli ve E-43452547-120.07.04-1954644 sayılı yazınız.

İlgide kayıtlı yazıları ekinde yer alan, Niğde Milletvekili Sayın Ömer Fethi GÜRER tarafından verilen 7/50013 sayılı yazılı soru önergesinin cevabı hazırlanarak ekte sunulmuştur.

Bilgilerini ve gereğini arz ederim.

Ömer Bolat

Prof. Dr. Ömer BOLAT
Bakan

Ek: Soru Önergesi Cevabı (2 sayfa)

Bu belge güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.
Belge Doğrulama Kodu: 9C20D070-0F00-477D-8995-2E02EAFC3047 https://www.turkiye.gov.tr/ticaret-bakanligi-ebys
Adres: Üniversiteler mahallesi Dumlupınar bulvarı no:151 A Blok
Telefon No: 3124491475 Faks No: 3124491475
e-Posta: stratejisoruönergeleri@ticaret.gov.tr
İnternet Adresi: www.ticaret.gov.tr
KEP Adresi: stratejigelistirmebaskanligi@gtb.hs01.kep.tr

Ayrıntılı bilgi için:
EBRU KARAKUŞ
Veri Hazırlama ve Kontrol İşletmeni
Telefon No: 3124491475

T.C.
TİCARET BAKANLIĞI

Niğde Milletvekili Sayın Ömer Fethi GÜRER'e Ait 7/50013 Sayılı Yazılı Soru Önergesine İlişkin Cevaplar:

Bakanlığımız görev ve yetki alanına giren hususlar itibarıyla önergenize ilişkin cevaplarımıza aşağıda yer verilmiştir:

1-4) Mevcut pazarlardaki konumumuzun güçlendirilmesi ve alternatif pazarlara erişim imkanlarının artırılması amacıyla Bakanlığımız tarafından çeşitli çalışmalar yürütülmektedir. Bu kapsamda sunulan ihracat destekleriyle firmalarımızın yeni pazarlar hakkında bilgi edinmeleri, potansiyel alıcılarla doğrudan iletişim kurmaları ve ürünlerini hedef pazarlarda tanıtmaları teşvik edilmektedir.

5973 sayılı İhracat Destekleri Hakkında Karar çerçevesinde; yurt dışı pazar araştırması, pazara giriş belgeleri, fuar katılımları, sektörel ticaret ve alım heyetleri ile tanıtım ve markalaşma faaliyetleri desteklenmektedir. Bu destekler aracılığıyla, ihracatçılarımızın alternatif pazarlardaki ticari potansiyeli değerlendirmeleri, yeni iş fırsatlarına erişmeleri ve söz konusu pazarlarda sürdürülebilir ticari ilişkiler kurmaları hedeflenmektedir.

Bununla birlikte, Türk ürünlerine yönelik olumlu algının güçlendirilmesi amacıyla TURQUALITY® Tanıtım Projeleri uygulanmaktadır. Tarım ve gıda sektörlerinde halihazırda yürütülen 13 aktif proje bulunmakta olup, Türk çayı ve çay kültürünün tanıtılmasına yönelik olarak ise "Taste Turkish Tea" isimli TURQUALITY® Tanıtım Projesi yürütülmektedir.

Tanıtım ve pazarlama faaliyetlerinin yanı sıra, ihracat sürecinde karşılaşılan teknik engellerin giderilmesine yönelik çalışmalar da sürdürülmektedir. Bu doğrultuda, Gıda ve Tarım İhracatındaki Teknik Engellerin Aşılması (GATE) Projesi kapsamında ürün ve ülke özelindeki sorunlar ilgili kurumlarla iş birliği ve koordinasyon içerisinde değerlendirilmektedir. Analiz yöntemleri, sertifikasyon ve kontrol süreçlerinde yaşanan sorunların belirlenmesi ve bunlara yönelik çözüm önerilerinin geliştirilmesi suretiyle ihracatçılarımızın dış pazarlara erişiminin kolaylaştırılması ve daha öngörülebilir bir ticaret ortamının oluşturulması amaçlanmaktadır.

Bu çerçevede Bakanlığımız, üretici ve ihracatçılarımızın uluslararası pazarlardaki rekabet gücünün artırılması, yeni pazarlara erişim imkanlarının geliştirilmesi ve ihracat potansiyellerinin etkin şekilde değerlendirilmesi amacıyla destek ve faaliyetlerini bütüncül bir yaklaşımla sürdürmektedir. Ülkemizin ihracatının sürdürülebilir biçimde artırılması ve Türk ürünlerinin uluslararası pazarlardaki konumunun güçlendirilmesi hedefleri doğrultusunda, üretici ve ihracatçılarımızın ihtiyaçları gözetilerek gerekli destek mekanizmalarının geliştirilmesine ve karşılaşılan sorunların çözümüne yönelik çalışmalara kararlılıkla devam edilmektedir.

Bilindiği üzere, Bakanlığımız temel gıda ürünlerinde arz güvenliğinin sağlanması, piyasaların doğru yönlendirilerek spekülatif fiyat artışlarının önlenmesi ve üretici ile tüketici refahının birlikte gözetilmesi amacıyla, başta Tarım ve Orman Bakanlığı olmak üzere ilgili kurum ve kuruluşlarla koordineli olarak iç ve dış piyasa koşullarını yakinen takip etmekte ve ticaret politikalarının tüm araçlarının kullanılması yoluyla gerekli tedbirleri zamanında almaktadır.

Bu kapsamda, yerli üretimin daha etkin korunmasını teminen 0902.40 GTP'li dökme siyah çay ithalatında uygulanan gümrük vergisi İthalat Rejimi Kararında yapılan değişiklik ile 01.01.2026 tarihinden geçerli olacak şekilde %7+3.620 $/ton olarak revize edilmiştir.

Diğer taraftan, 0902.30 GTP'li ambalajlı siyah çayda ise %7+10.125 $/ton, 0902.10 GTP'li ambalajlı yeşil çay ithalatında %7+8.686 $/ton, 0902.20 GTP'li dökme yeşil çayda %7+4.712 $/ton seviyesinde gümrük vergisi uygulanmaktadır.

Bununla birlikte, çay ithalatı düşük birim kıymetli ithalatın önlenmesini teminen 2022/1 sayılı İthalatta Gözetim Uygulanmasına İlişkin Tebliğ kapsamında kayda alınmak suretiyle izlenmektedir. Ayrıca, bahse konu ürünlerin ithalatında Tarım ve Orman Bakanlığınca düzenlenen uygunluk yazısı aranmaktadır.

Diğer taraftan, çay cinsi eşyanın serbest dolaşıma girişinde ihtisas gümrüğü uygulaması bulunmakta olup, 05.10.2013 tarihli ve 28786 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Tarım ve Orman Bakanlığı Kontrolüne Tabi Belirli Ürünlerin Girişine Yetkili Gümrük İdareleri ile Resmi Kontrollerini Yapmaya Yetkili İl Tarım ve Orman Müdürlüklerinin Belirlenmesine Dair Tebliğ uyarınca, söz konusu eşya için yetkili gümrük idaresi olarak Rize Gümrük Müdürlüğü belirlenmiştir. Bu kapsamda, mezkûr eşyanın gerekli kontrolleri, Tarım ve Orman Bakanlığı tarafından yürütülmektedir.

Bilindiği üzere, ihtisas gümrüğü uygulamasının amacı; belli eşyanın gümrük işlemlerinin yapılması yönünde uzmanlaşmaya gidilmesi, özellik arz eden eşyanın bu konuda uzmanlaşmış gümrüklere yönlendirilmesi ve bu konuda gümrük işlemlerinin daha etkin bir şekilde gerçekleştirilmesinin yanında, ithal eşyasında aranan zorunlu standartların korunması ile etkin bir denetim yapılmasının sağlanmasıdır.

Öte yandan, kaçakçılıkla etkin bir şekilde mücadele eden Bakanlığımız mevcut sistemleri yeni nesil cihazlarla yenileyerek teknik cihaz kapasitesini arttırmış ve son yıllarda gümrük sahalarına teknik cihaz yatırımlarıyla yaptığı yakalamalarla önemli başarılar göstermiştir. 7/24 sahalarda hizmet veren yüksek teknolojiye sahip farklı tür ve modeldeki X-Ray Araç ve Konteyner Tarama Sistemleriyle araca ya da yüke ilişkin herhangi bir noktanın kontrolden kaçma olasılığı azalmakta ayrıca araca ve yüke zarar vermeden ulaşılması mümkün olmayan yerlere ulaşılması sağlanmaktadır. Bunun yanında, eşya kaçakçılığının önlenmesi amacıyla, kara, deniz, hava ve demiryolu sınır kapılarında, eşyanın fiziki muayeneye tabi tutulmadan imaj üzerinden kontrol edilmesi amacıyla yeni nesil Bagaj X-Ray Cihazları yoğun olarak kullanılmaktadır.

Araç ve konteynerlerde gizli bölmeleri ve kaçak eşyayı tespit etmek amacıyla yapılan aramalarda el ile ulaşılamayan kapalı bölmelerin yüzeylerine nüfus ederek, bu yüzeyin arkasında kalan farklı yoğunluk farkına sesli ve görsel uyarı veren Yoğunluk Ölçüm Cihazları, araçların kaportalarının arasında ve gizli bölmelerinde zulalanmış gözle görülemeyen ve fiziki olarak kısa sürede erişilmesi mümkün olmayan yerlerdeki nesneleri görüntülemede kullanılan Videoskop cihazları, gümrük sahalarında yoğun olarak kullanılan diğer teknik cihazlardandır.

Diğer taraftan, gümrük muhafaza ekiplerinin kaçakçılıkla mücadelesinde fiziki müdahalesiz kontrol sağlayan en kritik teknolojik araçlardan olan vücut tarama cihazları giriş çıkışın yoğun olduğu muhtelif gümrük kapılarında kullanılmakta olup, yolcuların kıyafetleri altına gizlenmiş uyuşturucu, patlayıcı, silah veya diğer kaçak eşyalar bu cihazlar sayesinde fiziki aramaya gerek kalmaksızın kısa sürede hızlı bir şekilde tespit edilebilmektedir.

Bununla birlikte, 2025 ve 2026 (8 Ekim 2026 tarihi itibarıyla) yıllarında toplam 67 olayda 140.261 kg çay yakalanmış, yakalamaların toplam değeri yaklaşık 36.578.669 TL olarak gerçekleşmiştir. Anılan dönemde, 47 olayda X-Ray cihazı kullanılmış olup, bu sayı toplam olayların yaklaşık %70,15'ine karşılık gelmekte, ayrıca 2 olayda sabit bagaj tarama sisteminden yararlanılmış bulunmaktadır.

Son olarak, kaçakçılıkla mücadele kapsamında, Türkiye genelinde taşra idarelerimizde 12 çay-tütün dedektör köpeği ve idarecisi görev yapmaktadır. Halihazırda devam eden kurs programında eğitim alan 5 çay-tütün dedektör köpeği ve idarecisi, eğitim programının tamamlanmasına müteakip taşra idarelerinde görevlerine başlayacak olup, mevcut çay-tütün dedektör köpeği sayısının 17'ye yükseltilmesi planlanmaktadır.